

Goden en religieuze symbolen op oude oosterse munten

Patrick Pasmans

Godsdienstbeoefenaars hebben de gewoonte hun goden, profeten en gebruikelijke symbolen af te beelden op allerlei (gebruiks-) voorwerpen waaronder munten en penningen. Op oude Griekse en Romeinse munten zien we meestal op de keerzijde van de munten afbeeldingen van goden. De Byzantijnse verstopten hun religieuze overtuiging niet toen zij op hun munten een groot kruis plaatsten of zelfs de afbeelding van Jezus Christus.

Ook op de oude munten van klein-Azië, Perzië en Indië merken we talrijke afbeeldingen van goden en religieuze symbolen die verwijzen naar de geloofs-overtuiging van de gebruikers.

Meestal zien we op de lokale muntslag op de voorzijde het hoofd van de overheersende koning en op de keerzijde de afbeelding van een lokale god. Een lokaal muntrecht werd meestal enkel toegelaten voor het vervaardigen van bronzen munten. Dat deze regel niet altijd opging wordt aangetoond bij de muntenreeksen van Tarsos (in de provincie Cilicia in het huidige Turkije) waar de lokale god Sandan zowel op bronzen als zilveren munten werd afgebeeld. Ook de Perzische vazalstaten

Gouden Solidus van CONSTANTINE VII, Porphyrogenitus, en ROMANUS I, Lecapenus. 913-959 nC. Constantinopel. Geslagen in 920-921 nC Vz: +IhS XPS REX REGNANTIUM *, Christus op troon Kz: CONSTANT' CE ROMAN' AUGG' b', frontale buste van Constantine VII en Romanus I, patriarchaal kruis vasthoudend. I DOC III 3; SB 1741.

sloegen zilveren munten. Zeer herkenbaar zijn de zilveren munten van Persis welke op de keerzijde een vuuraltaar met priester toont, een voorstelling welke later op de Sassanidische munten zal terugkomen Niet enkel bij de Perzen maar ook de Indische koningen verkozen hun geliefkoosde goden op munten af te beelden.

Omdat het onmogelijk is alle goden en religieuze symbolen op oude oosterse munten te bespreken, volgen hierna enkele voorbeelden. De munten zijn groter afgebeeld dan hun werkelijke grootte.

Veel plezier bij het bestuderen van de munten!

Griekenland – Mysia, Pergamon 3de eeuw v.C.

Mysia, Pergamon, begin 3de eeuw v.C. Zilveren diobool (1.32 g, 11mm). Vz: Hoofd van Herakles naar rechts met leeuwenvel. Kz: ΠΕΡΓΑΜΗ, cultusbeeld van Athena naar voren, SNG Kayan 64.

Cilicia, 4de eeuw voor Christus

Cilicia, Soloi, Tiribazos als satraap, c. 388-380 BC. AR Stater (10.16g). Hoofd van Herakles naar rechts, met leeuwenvel rond zijn nek. Kz: hoofd van de satraap naar rechts met Perzische kap

Cilicia, Tarsus onder Seleucidisch bewind

*Links: drachme van Antiochos VIII/IX met **Sandan** op mythologisch dier. Rechts bronzen munt van Tarsus met altaar in piramidevorm met Sandan in het midden.*

Na de verovering door Alexander de Grote en ten tijde van de Seleuciden, bleef Tarsus een belangrijke muntplaats. De goden Ahuramazda en Melkart verdwenen op de munten, Zeus verving Baaltars. De held/god Sandan samen met Herakles en Tyke, de voorstelling van het autonome Tarsus, waren de meest populaire voorstellingen op munten.

De cultus van Sandan is een overblijfsel van de bezetting van Cilicia door de Hittiten in de 17de eeuw v.C. Eerst was hij Teshub, de god van de bergstormen. In het Hittitische heiligdom van Yazilikaya is hij afgebeeld als een bebaarde god met conische hoofddeksel en een plant vasthoudend, verwijzend naar de Mesopotamische levensboom. Zoals bij de andere Hittitische hogere goden, raken de voeten van Teshub nooit de grond: op zijn munten wordt veelal afgebeeld bovenop een mythologische beest. Soms wordt hij afgebeeld in een altaar in de vorm van een piramide, verwijzend naar de bergen in het Hittitische thuisland. De cultus van Sandan werd in verband gebracht met deze van Herakles, maar gezien zijn oorsprong als natuurgod is hij meer te linken met Zeus.

Perzië – Parthische rijk

1

2

3

vlrnr: drachme 1 en 2 van Orodes II (57-38 v.C.), met ster (ren) en maan; drachme van Vonones II (51 n.C.) met aan iedere zijde van het hoofd een ster.

Op vele Parthische munten staat een halve maan en ster/zon motief. De Parthische koningen werden broer van de zon en de maan genoemd. Niet enkel uit hun interesse voor astronomie maar ook uit religieuze oogpunt. De zon, maan en sterren (*humata, hukta, havarashta*) worden in verband gebracht met Ohrmazd (voordien Ahura Mazda) and Ahriman.

Op de zilveren munten van vazalstaat Persis en de munten van de Sassanieden zullen we niet enkel het vuuraltaar met priesters op de keerzijde aantreffen (zoroasterisme!), de hemellichamen werden ook weergegeven.

Nepal – Licchavi dynastie (c. 576 – 750)

Vz: de god Kuvera, god van de rijkdom, gezeten in lalitasana houding, 'Vaisravanah' erboven, gebroken rand met punten. De bloem van Kuvera links.

Kz: koe met zuigend kalf, 'Kamadehi' erboven.

Deze munt werd omstreeks 621 n.C. gemaakt met een afbeelding van de god Kuvera op de voorzijde. Voor meer informatie over deze muntslag, verwijst ik naar de toelichting in bijlage 1.

Indië – Yaudheva Republiek 3de eeuw n.C.

Yaudheya Republiek, Opvolgers van de Kushans, c. 3de eeuw na C., AE 24 mm, 11,19 g., Vz: Oorlogsgod Karttikeya met speer en pauw, inscriptie in Brahmi; Kz: echtgenote van Karttikeya, hand in haar zij, bloemenvaas en Triratna rechts, Sircar pl. IV # 20.

De belangrijkste god van oorlog van de Hindoes is Karttikeya, ook Skanda genoemd, de oudste zoon van Shiva en Parvati. In Zuid-India wordt Karttikeya aanbeden als Subramanya. In zijn rol als verdediger van de goden is Karttikeya meer doelbewust dan om het even welk van zijn voorgangers. De Hindoese mythen beweren dat hij in niets dan het gevecht en krijgshaftige avonturen geïnteresseerd is. Hij zou niet geïnteresseerd zijn in vrouwen. Dit is bijzonder, aangezien alle andere Hindoegoden met één of meerdere vrouwen of godinnen worden geassocieerd.

Op munten wordt Karttikeya afgebeeld met eenvoudige kleding, draagt hij een boog en een koker met pijlen of een speer en een pauw.

* * *

De Nepalese munten van de Licchavi-koningen (c. 576 – 750)

Het koninkrijk Nepal,¹ is vier maal groter dan België en ligt tussen vijf Indische provincies (Uttaranchal, Uttar Pradesh, Bihar, West-Bengalen en Sikkim) en de *Tibetaanse Autonome Regio* in China. Het land ligt aan de voet van het Himalayagebergte² en is vanuit militair oogpunt een moeilijk in te nemen land. Het is dan ook een echte bufferstaat tussen Indië en het communistische China. De moderne geschiedenis toont voldoende aan dat zowel het Westen en China nog steeds dit kleine koninkrijk willen domineren.³

Wie de oude geschiedenis van Nepal bestudeert, zal al snel vaststellen dat de ontwikkeling van het land steeds werd beïnvloed door andere volkeren. Vanaf de aanvang van de 2de eeuw tot het midden van de 8ste eeuw werd Nepal geregeerd door de koningen van Licchavi dynastie. Deze periode werd gekenmerkt door een langdurige machtsstrijd tussen uitgeweken Licchavi's en Gupta's van Noord-Indië, maar het was ook een periode van grote culturele en economische vooruitgang. Na een bondige historische toelichting zal ik de munten van deze koningen bespreken.

De mysterieuze Nepalese geschiedenis

Wanneer we de geschiedenis van Nepal willen bestuderen, dienen we vast te stellen dat de weinige bronnen ons voornamelijk informatie verschaffen over de bewoning in de Kathmandu vallei. Deze valei was dan ook een belangrijk handelscentrum tussen Indië, Tibet en China.

Landkaart van Nepal (bron: Nichalp – Wikipedia.org)

Over de eerste bewoning van de Kathmandu vallei is weinig geweten. Een legende vertelt ons dat de vallei eigenlijk een groot meer was (Nagadaha). Het meer was volledig omgeven door hoge bergen. Een zekere *Manjushri* kwam uit China en wist met zijn magisch zwaard een berg te doorklieven zodat het water van het meer kon wegvloeien. Zijn volgelingen zouden zich in de vruchtbare vallei hebben gevestigd. Welke dynastieën er allemaal over deze valleien hebben geregeerd voordat de Licchavi's er hun heerschappij vestigden, is

onduidelijk. Er wordt aangenomen dat de Licchavi's in het begin van de 2de eeuw de dynastie der Kirata's opvolgden.

Migratie van de Licchavi's naar Nepal

De oorsprong van de Licchavi's is onduidelijk.⁴ De oorsprong van de naam Licchavi zou te maken hebben met de passie van deze bevolking voor kleuren en schoonheid. De Licchavi's waren meestal zeer kleurrijk gekleed. Iedere Licchavi-clan had een eigen kleur en een eigen symbool dat zowel op de kleding als uitrusting werd aangebracht.

Hun bewondering voor schoonheid kwam bijvoorbeeld tot uiting in een wet die de mooiste vrouwen (*Striratna*) verbood te huwen; zij dienden zoals een kunstwerk de gemeenschap (*gana*) te behagen.

Zij noemden hun hoofdstad Vaisali, het huidige Basarh met het oude fort welke actueel Raja-Bisala-Ka-garh wordt genoemd, in Bihar. Vaisali was opgedeeld in drie districten, voor iedere bevolgingsklasse (kaste) een district, dit waren de Ksatriya, de Brahmana en de Vanik.

Studies toonden aan dat de Licchavi-koningen op een democratische wijze hun koninkrijk bestuurden en een geavanceerd rechtssysteem kenden. Zo kenden zij een complexe strafrechtsplegingprocedure en maakten zij wetten om het geluk na te streven. Zo bestond er een wet die het huwelijk toeliet tussen gelijken van hetzelfde district of een hoger district. Het huwelijk van een dame met iemand buiten de hemelse stad Vaisali was uit den boze. Er waren eveneens regels voor overspel en men was niet beschaamd om prostituees te bezoeken. Prostituees hadden bij de Licchavi's zelfs een hoge sociale status. De kinderen ontvingen onderwijs en de werklieden organiseerden zich in gilden. De Licchavi's lieten zich ook bedienen door slaven, het waren voornamelijk krijgsgevangenen en personen die zich vrijwillig aan de slavernij onderwierpen voor kost en inwon.

Op religieus vlak vertellen hun munten ons dat zij Brahmaanse goden en godinnen zoals Visnu, Brahma en Laksmi aanbaden. Nochtans waren zij zeer tolerant naar andere geloofsovertuigingen zoals het Jāinisme en het Boeddhisme.

De Licchavi's leefden niet altijd op goede voet met hun burens, de Magadha's.⁵

Zo wist de koning van de Gupta's, Candragupta, naar aanleiding van een samenzwering van de Licchavi's met de Gupta's om de macht van de Magadha's te doorbreken, Magadha te veroveren en samen met Vaisali een nieuwe Gupta-staat te vormen. De honger naar meer macht werd groter en koning Candragupta verkoos geen verdere inmenging van de Licchavi's. Uiteindelijk is Supuspa, de koning van de Licchavi's met zijn volk gevlucht naar Nepal. Zij hebben zich uiteindelijk gevestigd in de Kathmanduvallei.⁶ Het duurde tot aan de dood van Skandagupta in 467, dat de Licchavi's onder leiding van hun koning Manadeva I Vaisali ging heroveren. Eerst veroverde hij de Kosi-regio, dan Mallapura, de door de Gupta's bezette citadel van de Malla's. Vervolgens veroverde hij Vaisali maar dit werd in de eerste helft van de zesde eeuw terug veroverd door de Gupta's.

De overwinning van koning Manadeva I had tot gevolg dat vele Gupta's tot slaaf werden gemaakt. Deze Gupta's werkten in dienst van de Licchavi's en emigreerden eveneens naar de Kathmanduvallei. Uiteindelijk werden de Gupta's in Nepal machtig en wist de Licchavi-koningen verdeeldheid tussen twee Gupta-clans te behouden door de leider van een van deze te benoemen tot 'eerste minister' (*samanta*). Uiteindelijk werd de samanta de werkelijk leider van de staat en mag aangenomen worden dat hij ook het muntrecht beheerste. De Licchavi-koningen zouden meer ceremoniële bevoegdheden hebben uitgeoefend.

Bij de bestudering van de Nepalse munten, geslagen tijdens de heerschappij van de Licchavi's, dienen we dus rekening te houden met de Gupta's die de functie van *samanta* vervulden.

Voor de bestudering van de munten dienen we enkel rekening te houden met de periode dat er munten werden vervaardigd. Hierna volgt een chronologische lijst van koningen en hun respectievelijke samantha's :

Sivadeva I en Amshuvarman	c. 576-605
Amshuvarman	c. 605-621
Udayadeva	c. 621-622
Dhruvadeva en Jishnu Gupta	c. 622-625
Bhimarjunadeva en Jishnu Gupta	c. 625-633
Bhimarjunadeva en Vishnu Gupta	c. 633-641
Narendradeva	c. 641-680
Sivadeva II	c. 680-705

Voor bijkomende geschiedkundige informatie over o.a. het sociale, religieuze en economische leven tijdens de Licchavi-dynastie, verwijs ik de geïnteresseerde lezer naar de gespecialiseerde literatuur.¹⁰

De muntslag

Documentaire bronnen voor de munten van Lichhavi periode.

De meeste informatie over de Lichhavi's in Nepal werd afgeleid van steneninscripties welke dateren tussen 464 en het begin van de achtste eeuw. Buiten de chronologische bewijzen die zij leveren, verwijzen enkele van hun naar betalingen uitgedrukt in munten.

Zo wordt vermelding gemaakt van de **Tamrika Pana**. 'Tamra' of 'Tamrika' wil koper zeggen met als eenheid 'pana'. Eveneens wordt er melding gemaakt van de **Karshapana**, een munt die een waarde had van 16 pana's. In Indië worden de oudste geslagen zilveren munten *Karshapana* of *Purana* genoemd. In Nepal is het onduidelijk of het gaat om een munt of een rekeneenheid. De *Purana*, letterlijk wil dit "oud" zeggen, werd afgekort tot *Pu* of *Pa* en is een synoniem van *Karshapana*, dus de waarde van 16 pana's. De *Panapurana* wil dus zeggen "oude pana's" en duidt het onderscheid tussen de oude koperen pana's en de nieuwe pana's van een lichter gewicht. Sommige numismaten denken dat het woord betrekking heeft op de zilveren *Purana* (*Karshapana*), met een waarde van 16 koperen Pana's. Alleszins duidt dit nieuw woord een verandering aan in de muntcirculatie in het midden van de 7de eeuw. De **Mrittika** betreffen penningen uit klei gemaakt voor religieuze doeleinden.⁷

Het bronnenmateriaal bewijst dat er koperen munten (de pana's) circuleerden in de laatste jaren van de 6de eeuw tot het begin van de 8ste eeuw. Naar alle waarschijnlijkheid werden deze koperen munten aangevuld met penningen uit klei. Er is geen bewijs dat er munten circuleerden met een hogere denominatie. De 'Karshapana' (of *Purana*) was dus een rekeneenheid met een waarde van 16 pana's.

Twee reisverslagen van Chinese reizigers vermelden het circuleren van koperen munten in de 7de eeuw. De eerste en meest bekende reiziger was de Boedhistische pelgrim Hsuan Tsang die Noord-Indië bezocht omstreeks 637. Waarschijnlijk bezocht hij de Kathmanduvlei niet, maar zijn getuigenis lijkt betrouwbaar en hij vermeldt dat munten in rood koper werden gebruikt om te ruilen. De andere Chinese reiziger was Li I-Piao, een legerofficier, die omstreeks 645 naar Indië werd gestuurd via Tibet en Nepal. Hij getuigt dat er koperen munten circuleerden met de afbeelding van een man op de voorzijde en een paard op de keerzijde en geen gaatje in het midden.⁸

Een datering van de munten werd gedaan aan de hand van een nauwkeurige vergelijkende studie van de teruggevonden munten. De autoriteiten op het vlak van de oude Nepalese numismatiek, Nicolas G. Rhodes, Karl Gabrisch en C. Valdetaro, hebben bij hun onderzoek voornamelijk de fysieke kenmerken (gewicht, diameter, legering, methode van vervaardigen) en de typologie (types, stempelparen, opschriften, epigrafie) bestudeerd evenals een kwantitatieve vergelijking der teruggevonden munten verricht.

De koperen munten vertonen soms een relatief groot gewichtsverschil, maar dit zou niet betekenen dat er sprake is van verschillende denominaties. Tevens werd vastgesteld dat de diameter verminderde met de tijd. Het aanmunten gebeurde door gegoten muntplaatjes opnieuw te verhitten en met muntstempels de voor- en keerzijde aan te brengen.

De bestudering van de gebruikte legeringen bracht aan het licht dat er drie legeringen werden gebruikt: een koper/ijzer legering, een koper-lood legering en zuiver koper. Zuiver koper en koper-ijzer legeringen komen in natuurlijk vorm tegen, lood niet, dit werd toegevoegd.

Deze vaststelling is niet verwonderlijk: de vallei had koper-, ijzer- en loodmijnen, zodat deze werden ontgonnen voor de aanmaak van hun munten.

De vroegste munten die in grote getallen zijn gevonden, zijn een reeks koperen munten met religieuze symbolen, mooi gedaan met opschriften in Gupta schrift. De teksten zijn meestal religieus van aard, nochtans bevatten sommige stukken de namen van heersers in de 7de eeuw.

Bij de bespreking van de munten wordt de indeling van Nicolas G. Rhodes, Karl Gabrisch en C. Valdetaro gevolgd (hierna “RGV”).

Zij delen de koperen munten in 8 groepen.

- A. Munten met het opschrift ‘*Sri Mananka*’ op de voorzijde en ‘*Sri Bhogini*’ op de keerzijde
- B. Munten met de naam van ‘*Sri Amshuvarman*’ op de voorzijde, met op de keerzijde de naam van de god ‘*Kamadohi*’ of de titel ‘*Maharajadhirajasya*’
- C. Munten met de naam en voorstelling van de god ‘*Vaisravana*’ op de voorzijde, en op de keerzijde het opschrift ‘*Kamadohi*’.
- D. Munten met de naam van ‘*Sri Jishnu Gupta*’
- E. Munten met het opschrift ‘*Sri Gunanka*’ en de afbeelding van een olifant
- F. Munten met de naam van de god ‘*Vrsha*’ boven een staande stier
- G. Munten met een groot aantal voorstellingen en met de naam van de god ‘*Pashupati*’
- H. Kleine munten met de namen van de goden ‘*Vrsha*’ op de voorzijde en ‘*Siva*’ op de keerzijde.

Bij deze bespreking worden de imitaties van bovengenoemde munten buiten beschouwing gelaten.⁹

Type A. ‘*Sri Mananka*’ ca. 576-605

Vz: leeuw naar links, rechterpoot omhoog, ‘*Sri Mananka*’ erboven

Kz: godin met gekruiste benen op lotusbloem naar voren, rechterhand geheven, linkse hand op de heup. ‘*Sri Bhogini*’, meestal rechts

RGV 1

Deze munten werden geslagen tussen 576 en 605, dus tijdens de regeerperiode van Sivadeva I. Amshuvarman was waarschijnlijk verantwoordelijk voor de uitgifte en koos de voorstellingen ter ere van de geëerde voorouders van de koning, Manadeva en zijn koningin Bhogini.

RGV heeft dit type opgesplitst in vier subtypes :

- A1. koperlegering, geen symbool voor de leeuw
- A2. koper-ijzer legering, geen symbool voor de leeuw
- A3. een bloem voor de leeuw
- A4. een standaard voor de leeuw (600)

Type B. Amshuvarman (onder Sivadeva c. 576-605, alleenheerser: c. 605-621)

Voor dit type heeft RGV drie subtypes.

B1. Maharajadhirajasya (c. 605)

Vz: gevleugelde leeuw links, met voorste poot omhoog, 'Sryamsoh' erboven, rand met punten.

Kz: legende 'Maharajadhirajasya' rond zonnelymbol.

RVG 17

Maharajadhirajasya wil zeggen "grote koning van de koningen". Amshuvarman startte zijn carrière als Samanta, werd Mahasamanta en zou op het einde van zijn leven de positie van Maharajadhirajasya hebben bereikt. Deze stukken werden waarschijnlijk geslagen juist voor het overlijden van Sivadeva (605).

B.2 Gevleugelde leeuw / leeuw en maan (c. 605-15)

Vz: gevleugelde leeuw links, voorste poot omhoog, Sryamsuvarma' erboven, gebroken rand met punten.

Kz: leeuw naar links met voorpoot omhoog, maan erboven, rand met punten.

RVG 21

B.3 Gevleugelde leeuw, koe en kalf (c. 615-20)

Vz: gevleugelde leeuw links, voorste poot omhoog, 'Sryamsuvarma' erboven, gebroken rand met punten.

Kz: koe met zuigend kalf, 'Kamadehi' erboven, rand met punten.

RVG 25

Type C. 'Vaisrana' (c. 621)

Vz: de god Kuvera, god van de rijkdom, gezeten in lalitasana houding, 'Vaisravanah' erboven, gebroken rand met punten. De bloem van Kuvera links.

Kz: koe met zuigend kalf, 'Kamadehi' erboven.

RVG 31

Type D. Jishnu Gupta (c. 622-33)

Vz: Gevleugeld paard, meestal naar links, legende 'Sri Jisnu Guptasya'.

Kz: Ornamenteel Vajra of Srivatsa binnen rand met punten.

RVG 35

RGV heeft voor dit type 2 subtypes :

D.1 Paard naar links

D.2 Paard naar rechts

Type E. 'Gunanka' met olifant op de voorzijde (c. 625-641)

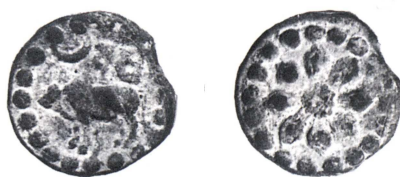
Vz: olifant naar rechts (of links), meestal met rand van punten.

Kz: godin Lakshmi met gekruiste benen en aangezicht naar voren en bloemen in iedere hand, 'Sri Gunanka' erboven. (RGV 39)

RGV heeft voor dit type 9 subtypes:

- E.1 opschrift onder Lakshmi
- E.2 olifant naar links, het opschrift doorbreekt de rand met punten
- E.3 olifant naar rechts
- E.4 olifant naar rechts binnen cirkel
- E.5 olifant naar rechts, geen cirkel
- E.6 olifant naar links
- E.7 olifant, hoofd naar achteren gedraaid
- E.8 olifant naar rechts
- E.9 olifant, naar rechts lopend

Type F. Eerste ‘vrsha’-type (c. 641)

Vz: stier naar links, maan boven de kop, legende ‘Vrsa’ binnen rand met puntjes. De grootte van de letters kan verschillen.

Kz: grote bloem met 8 blaadjes binnen een rand met puntjes.

RVG 83

Type G. ‘Pashupati’-types (c. 641-80)

Vz: staande stier, ‘Pasupatih’ erboven, binnen een rand van puntjes.

Kz: grote stralende zon binnen een rond van puntjes.

RGV84

De munten met het opschrift ‘Pasupati’ komen in vele types en variaties voor .

RVG heeft voor dit type 7 subtypes:

- G.1 Opschrift boven de stier (c. 641-45)
- G.2 Stier en maan (c. 641-80)
- G.3 Bijzondere stier en maantypes (c. 650)
- G.4 Met drietand op de voorzijde (c. 650)
- G.5 Zittende Kuvera / vaas met bloemen (c. 650-680)
- G.6 klein muntplaatje: Kuvera / onzekere tekening (c. 680)
- G.7 klein muntplaatje, opschrift in de bloemblaadjes op iedere zijde (c. 680)

Nicholas Rhodes heeft in 1998 enkele nieuwe subtypes en varianten ontdekt en beschreven in de ONS Newsletter 155.¹¹

Eveneens heeft hij in 1999 een nieuw (sub)type ontdekt: het betreft een munt met op de voorzijde de afbeelding van een stier naar links met het opschrift ‘Sri Pasupati’, met een

gebroken cirkel van puntjes (vgl. RGV 84); de keerzijde toont de afbeelding van een grote bloem met 8 blaadjes binnen een rand met puntjes (vgl. RGV 83).¹²

Type H. Tweede ‘vrsha’-type (c. 680-90)

Vz: opschrift ‘Vrsa’ boven een zittende stier naar links., binnen cirkel en rand van punten.

Kz: drietand met opschrift ‘Siva’ in het veld, binnen cirkel en rand met puntjes.

RVG160

Eindnoten

1. Nepal zou afgeleid zijn van het woord *Nipalaya* wat in het Sanskriet betekent ‘aan de voet van de bergen’.
2. Himalaya wil in het Sanskriet zeggen: (verblijf)plaats van de sneeuw.
3. De feiten tonen aan dat de Nepalese overheid wordt gesteund door de Westerse mogendheden. Ik verwijs hiervoor o.a. naar de Belgische wapenleveringen voor het Nepalese leger om de Maoïstische rebellen te onderdrukken.
4. Hit Narayan Jha, *The Licchavis*, 5-14.
5. Hit Narayan Jha, *The Licchavis*, 91-107.
6. Hit Narayan Jha, *The Licchavis*, 107 e.v.
7. Nicolas G. Rhodes, Karl Gabrisch en Carlo Valdetaro, *The Coinage of Nepal from the earliest times until 1911*, 18-21.
8. Li I-Piao maakt hier een vergelijking met de Chinese cash-munten.
9. RGV voegden hieraan twee imitaties toe:
 - I. Kleine dunne koperen munten met een ruwe voorstellingen, kopies van groep G
 - J. Dunne zilveren munt met een drietand.
10. Raadpleeg: Hit Narayan Jha, *The Licchavis*, 173-223.
11. Zie: Nicolas G. Rhodes, “Nepal - a late Lichhavi hoard”, in *Oriental Numismatic Newsletter* 155, 1998.
12. Zie: Nicolas G. Rhodes, “Nepal – a new type of Licchavi coin“, in *Oriental Numismatic Newsletter* 161 Suppl, 1999.

Bibliografie

E.H.C. Walsh, *The Coinage of Nepal*, JRAS 1908.

Hit Narayan Jha, *The Licchavis*, The Chowkhamba Sanskrit Studies Vol. LXXV, Varanasi (Indië), 1970.

Nicolas G. Rhodes, Karl Gabrisch en Carlo Valdetaro, *The Coinage of Nepal from the earliest times until 1911*, Royal Numismatic Society, Londen, 1989.

Nicolas G. Rhodes, “Nepal - a late Lichhavi hoard”, in *Oriental Numismatic Newsletter* 155, 1998.

Nicolas G. Rhodes, “Nepal – a new type of Licchavi coin“, in *Oriental Numismatic Newsletter* 161 Suppl, 1999.

H. Wittmann, *Sammlung Hans Wittmann, Wiesbaden – Die münzen des königreichs Nepal*, Auktionskatalog 59, Münz Zentrum, Köln, 29 oktober 1986, lot 2187-2200 (-2765).

Patrick Pasmans

Overgenomen uit het tijdschrift van de Diestse Studiekring voor Numismatiek “DE MUNTMEESTER”, september 2006, jaargang 1, nummer 3, blz. 8-16.